

บทที่ 4

บริบทเกี่ยวกับชุมชนและสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกจำกัด

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสหกรณ์กองทุนสวนยางจำกัด จังหวัดพัทลุง โดยเลือกสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลของหน่วยงานราชการต่างๆที่นำเสนอผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งในการเสนอผลการศึกษาจึงขอแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 บริบทชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและการบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกจำกัด

ตอนที่ 1 บริบทชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

จากการศึกษาบริบทชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง โดยการค้นคว้าจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ เอกสารการศึกษาบริบทชุมชนตำบลควนขนุนของโครงการวิจัย โครงการสร้างฐานข้อมูลองค์ความรู้ท้องถิ่น แหล่งวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และการสร้างชุดการเรียนรู้การสอนและสื่อเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกสาธารณะ ความรักความหวงแหนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา(มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, แหล่งที่มา http://www.skru-slb.com/slb2/community_context/phattalung/a_khao_chai_son/บริบทชุมชนตำบลควนขนุน.pdf ค้นวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552) รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์และโบราณคดีพัทลุงของ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง(ประชุม ชุมแห่งพันธ์, 2531) และเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง(องค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน, แหล่งที่มา <http://www.khunkhanun-k.go.th/> ค้นวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2552)โดยมีรายละเอียด สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การตั้งถิ่นฐานและประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง

ไม่มีหลักฐานชัดเจนว่าชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงเกิดขึ้นเมื่อใด แต่จากการบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ได้ความว่า ที่เรียกว่าบ้านควนโก เพราะว่าเมื่อก่อนที่มีต้นตะโกเยอะเลยเรียกว่าบ้านควนโก บ้านควนโกเป็นชุมชนที่อยู่ในหมู่ที่ 6 ตำบลควนขนุน ซึ่งเป็นตำบลที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเนิน 3 เนิน ล้อมรอบที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านบ้านควนโกใช้เป็นพื้นที่ทำนามาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ ผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านเล่าว่า บ้าน

ควนโกนน่าจะตั้งมาพร้อมๆกับบ้านควนขนุน มีเรื่องเล่าว่าในยุคบุกเบิก มีครอบครัว 2 ครอบครัว ขึ้นมาบุกเบิกพื้นที่ควนโกน เพื่อทำไร่ปลูกมัน เมื่อก่อนที่ควนโกนมีเสื่ออาศัยอยู่ เมื่อชาวบ้านเอาวัวไปเลี้ยงในป่า มักจะได้วัวกลับมาไม่ครบ โดยเฉพาะวัวสาว จะถูกเสือกินเป็นประจำ มีเรื่องเล่าต่ออีกว่า มีครอบครัวหนึ่งในสองครอบครัวที่บุกเบิก แขนงไขมันตะกวดไว้ข้างหน้า แล้วไปทำนา มีเสื่อมากินไขมันตะกวด เด็กหนึ่งในสามคนซึ่งอยู่ที่ขงนั้นก็วิ่งขึ้นไปอยู่บนหลังคาแล้วตะโกนบอกน้องๆว่า “หมาลายมา หมาลายมา” เมื่อก่อนป่าที่ควนโกนค่อนข้างอุดมสมบูรณ์มีสัตว์ เช่น เสือ ค่าง ลิง เป็นต้น อาศัยอยู่ทั่วพื้นที่ควนโกน

บ้านควนโกน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเขาชัยสน ห่างจากที่ว่าการอำเภอเขาชัยสน ประมาณ 1 กิโลเมตร และห่างจากทางหลวงหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม แยกเข้าอำเภอเขาชัยสน 5 กิโลเมตร มีลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเนินสูงที่ชาวบ้านเรียกว่า “ควน” ซึ่งเหมาะแก่การปลูกยางพารา ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกยางพารากว่า 5,000 ไร่ และที่ราบลุ่มประมาณ 2,000 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านใช้ทำนา โดยจะทำนาปีละ 2 ครั้ง มีคลองท่าลาดไหลผ่านมีน้ำตลอดทั้งปีเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

สภาพภูมิอากาศ บ้านควนโกน ตั้งอยู่บนคาบสมุทรภาคใต้ฝั่งตะวันออก ในเขตอากาศแบบร้อนชื้นภายใต้อิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ จึงมีลักษณะภูมิอากาศแบบร้อนชื้น มีอุณหภูมิสม่ำเสมอทั้งปี มีฝนตกชุกเกือบตลอดปี มีอุณหภูมิสูงสุดสม่ำเสมอ โดยมีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณ 28.0 องศาเซลเซียส ช่วงเดือนพฤษภาคมเป็นช่วงที่มีอากาศร้อนที่สุดประมาณ 28-29 องศาเซลเซียส และช่วงเดือนธันวาคมจะเป็นช่วงที่อากาศเย็นที่สุด เนื่องจากฝนตกชุกในเดือนนี้มีอุณหภูมิประมาณ 26.4 องศาเซลเซียส มีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดทั้งปีประมาณร้อยละ 78 ซึ่งสัมพันธ์กับลมมรสุมที่พัดผ่าน คือ อากาศจะชื้นมากในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งพัดผ่านอ่าวไทยเข้ามาและอากาศจะแห้งในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากฝั่งทะเลอันดามัน ส่วนปริมาณน้ำฝนพบว่า ฝนตกกระจายตลอดทั้งปี โดยฝนจะตกมากในช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดผ่าน มีปริมาณน้ำฝนทั้งปีประมาณ 2,052.3 มิลลิเมตร โดยในช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม จะมีปริมาณฝนสูงสุด ส่วนในช่วงเดือนมีนาคม-พฤษภาคม และเดือนสิงหาคม-กันยายน มีปริมาณฝนน้อย

บ้านควนโกน ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านตลอดทั้งปี โดยลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จะพัดผ่านระหว่างเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม ช่วงนี้อากาศจะแห้งและมีฝนตกน้อยเนื่องจากมีแนวเทือกเขาบรรทัดกั้นขวางทางลมบริเวณแนวรอยต่อจังหวัดพัทลุงกับจังหวัดสตูล ส่วนในเดือนพฤศจิกายน-เมษายน โดยฝนจะตกหนักในเดือนพฤศจิกายนและธันวาคมแล้วค่อยๆตกน้อยลงในปลายฤดู โดยมี 2 ฤดู คือ

ฤดูแล้ง และ ฤดูฝน ซึ่งฤดูแล้ง ช่วงเดือนมกราคม-กรกฎาคม จะมีปริมาณฝนตกน้อยและเกิดภาวะ ฝนทิ้งช่วงในช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ และช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่แล้ง จัด ส่วนฤดูฝน ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ซึ่งสัมพันธ์กับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่าน นำความชื้นและฝนมาตกในปริมาณมาก

พืชพรรณธรรมชาติที่พบส่วนใหญ่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติตามสภาพภูมิประเทศซึ่งมี ทั้งที่เป็นเนินเขาและที่ราบลุ่ม และสภาพภูมิอากาศที่มีปริมาณน้ำฝนมากและอุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปี ประมาณ 28 องศาเซลเซียส เป็นตัวกำหนด โดยพืชที่พบ คือ 1) ไม้ยืนต้น ลักษณะยืนต้น มีเนื้อ ไม้แข็ง ได้แก่ ยางพารา มะขาม มะพร้าว มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ มะปริง มะปราง ขนุน ยาง เนียง กระท้อน สะตอ ลองกอง มังคุด มะยม มะไฟ หมาก หว่าเงาะ จำปาเคาะ กำขำ สะเดาช้าง สะเดาเทียม ตะเคียนทอง พะยอม ประคู้ ตะแบก อินทนิล ทั้ง มะหาด พญาสัตบรรณ กระดินเทพา ตาล ไทร มะเดื่อ มะขามป้อม ชะมวง 2) ไม้พุ่ม มีลักษณะลำต้นเล็กหลายต้น อยู่เป็นกอ ลำต้นไม่สูง ขนาดลำ ต้นไม่ใหญ่ ได้แก่ จิกน้ำ โมก หมุย นมแมว เฟื่องฟ้า มะเฒ่า ถัง มะเดื่อปล้อง ข่อย พิกุล มันปู ชงโค สาบเสือ ขี้เหล็ก น้อยหน่า ทุเรียนเทศ หมากเหลือง ฝรั่งบ้าน จำปี สายหยุด 3) ไม้เถา ลักษณะเป็น เถาเลื้อยเกาะเกี่ยวพันไปกับไม้อื่น ได้แก่ คำลิ่ง ลิเกา ย่านาง บอระเพ็ด คำลิ่ง รกช้าง ปาหมี ส้มป่อย พวงชมพู เล็บมือนาง บานบุรี พืชคลุม ผักไผ่ 4) ผัก ได้แก่ ผักกาด ผักบุ้ง ผักกวางตุ้ง ผักคะน้า ผัก กะเฉด บวบ ผักกูด ผักหวาน ผักรึ้น ชะอม บวบ คำลิ่ง ถั่วฝักยาว ฟักเขียว ฟักทอง แตงกวา ผักเหริ ยง ผักกระสัง ลำเพ็ง ชุมเห็ดไทย ผักกาดนกเขา มะระจีน 5) หญ้า มีลักษณะใบสีเขียว ได้แก่ หญ้าदान หญ้าปล้อง หญ้าตีนกา หญ้าแพรก หญ้าเจ้าชู้ หญ้าเนเปีย หญ้าขน หญ้าข้อแดง หญ้าเหว 6) พืชอากาศ ส่วนใหญ่ที่พบได้แก่ กกล้วยไม้ ไทร บอระเพ็ด 7) กาฝาก ได้แก่ กาฝากมะม่วง กาฝากยางพารา กาฝากส้มโอ กาฝากกระดินเทพา ส่วนพืชน้ำ คือพืชที่เจริญเติบโตในน้ำได้ ได้แก่ ผักกะเฉด ผักบุ้ง ผักตบชวา จอก แหน สาหร่าย บัว เอื้อง คล้า ผักกูด ผักรึ้น กก กระจูดหนู

สัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยง ได้แก่ 1) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ได้แก่ วัว ควาย หมู แพะ หมา ลิง กระรอก กระแต นาก 2) สัตว์เลื้อยคลาน ได้แก่ งู จิ้งเหลน กิ้งก่า จิ้งจก เต่า ตะพาบ ตะกวด 3) สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ ได้แก่ กบ คางคก เขียด ปาด กง 4) นกชนิดต่างๆ ได้แก่ นกเขา นกกรงหัว จุก กา นกกระยาง นกเอี้ยง นกพร้าว นกบินหลา นกเค็ด นกปลีกกล้วย นกคูด นกบั้งกะ นกหัวขวาน 5) ปลาชนิดต่างๆและสัตว์น้ำอื่นๆ ได้แก่ ปลาเนื้ออ่อน ปลาลำปำ ปลาหมอ ปลาดุก ปลาช่อน ปลาชิว ปลาตะเพียน ปลากระโทง ปลาแก้มขี้ ปลาฉลาม ปลาฉลาม ปลากระดี่ ปลาแซ่บ ปลาหาง ปลาไหล ปลากระทิง ปลาหลด ปลากุด ปลากริม ปลากระดี่ ปลาแซ่บ ปลาฉลาม ปลาหาง ปลาชิว ปลาหาง ปลาทับทิม ปลาขะ ปลาตลับ ปลาโง้ง ปลาโลง ปลาเสือ ปลาจิ้ม ปลาจืด

สภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพของประชากร และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยการประกอบอาชีพ ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ การทำนาควบคู่กับการทำสวนยางพารา ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ เช่น มีการเลี้ยงหมู วัว ไก่ เป็ด นกกระทา จุก ปลา และนกกระทา ทำสวนและสวนผลไม้ เช่น มะพร้าว มะม่วง ส้มโอ หนาม กระท้อน สละ ส้ม แก้วมังกร กล้วยน้ำว้า และรับจ้างทั่วไป ส่วนการอุตสาหกรรม มีการทำโรงสีข้าว โรงงานยางพารา ด้านการค้าและบริการ มีร้านขายของชำกระจายอยู่ทั่วไปทุกหมู่บ้าน มีตลาดนัดบริเวณบ้านใกล้เคียง 2 แห่ง การบริการคมนาคมขนส่งผู้โดยสาร มีรถประจำทางสายเขาชัยสน-พัทลุง สายหาดใหญ่-พัทลุง ตรัง-พัทลุง หาดใหญ่-กรุงเทพ วังผ่านและมีจุดรับส่งผู้โดยสารในพื้นที่ มีรถไฟสายใต้ มีไปรษณีย์/โทรเลข และโทรศัพท์ให้บริการครอบคลุมในพื้นที่ ส่วนด้านสาธารณูปโภค คือ การไฟฟ้า มีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือน และการประปา มีประปาหมู่บ้าน บ่อน้ำบ่อบาดาล

ด้านสภาพทางสังคม บ้านควนโก อยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีนายประเสริฐ ศิริรัตน์ เป็นกำนันตำบลควนขนุน และนายถวิล ชูแสง เป็นผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6 ประชากรทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมีไฟฟ้าและระบบน้ำประปาหมู่บ้านใช้ครบทุกครัวเรือน มีถนนที่เชื่อมต่อกับถนนสายพัทลุง-หาดใหญ่ มีบ่อน้ำตื้นและบ่อน้ำบาดาล

วัฒนธรรม ประชาชนในพื้นที่บ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุงทุกคน ดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมเป็นหลัก คือการทำนา การทำสวนยางพารา และรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพเสริม ปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม ด้านศิลปกรรมหัตถกรรม ยังมีการเย็บจากสำหรับไว้มุงหลังคา มีการทำไซ ลั่น सू่ม ข้อง สำหรับดักจับปลา มีการทำกระดัง ทำครกสีข้าวกล้องแบบใช้แรงงานคน ด้านการละเล่นพื้นบ้าน เช่น รำกลองยาว รำโนราห์ เล่นหนังตะลุง เล่นว่าว ยังพบมีการเล่นอยู่ทั่วไปตามเทศกาลหรือฤดูกาลที่เหมาะสม ส่วนประเพณี เนื่องจากประชากรทั้งหมดของบ้านควนโก ตำบลควนขนุน นับถือพุทธศาสนา ประเพณีต่างๆ จึงสอดคล้องกับหลักการของพุทธศาสนา ตั้งแต่ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ คือ ประเพณีการเกิด การบวช การแต่งงาน งานศพ งานขึ้นบ้านใหม่ ประเพณีในรอบปี คือ ประเพณีวันว่าง(สงกรานต์) ทำบุญเดือนสิบ เข้าพรรษา ลากพระลอยกระทง ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน โดยมีวัดท่าลาด เป็นศูนย์กลางของชาวพุทธบ้านควนโกและตำบลควนขนุน

ระบบความสัมพันธ์ภายในชุมชน

ชุมชนบ้านควนโก ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นชุมชนที่คาดว่าน่าจะมีความพร้อมกับการตั้งเมืองพัทลุงเมื่อประมาณ 600 ปีที่ผ่านมา ความเป็นมาที่ยาวนานทำให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นหลายอย่างที่ยังคงสืบทอดและปฏิบัติกันตามวาระจนถึงปัจจุบัน ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ เล่าว่า “...ที่นี้ยังมีประเพณีการอาบน้ำผู้เฒ่าผู้แก่ งานบุญเดือนสิบ ประเพณีสงกรานต์ การทำขวัญข้าว การชาขวัญข้าว งานบวชที่นาคจะต้องเข้าวัดเพื่อเรียนหนังสือก่อนบวชพระ เป็นต้น ประเพณีเหล่านี้จะทำให้ชาวชุมชนบ้านควนโกมีโอกาสได้พบปะและร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือกันปฏิบัติตามประเพณีอันดีงามร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ในชุมชนให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น...” กิจกรรมสาธารณะประโยชน์ การสร้างโบสถ์สร้างศาลา วัด การสร้างโรงเรียน ศาลาเอนกประสงค์ การทำถนน ขุดลอกแม่น้ำลำคลอง ห้วย หนอง บึง ก็เกิดจากความร่วมไม้ร่วมมือของคนในชุมชน การลงแขกเกี่ยวข้าว ขอแรงสร้างบ้านยังคงมีให้พบเห็นในชุมชนบ้านควนโกอยู่บ่อยครั้ง ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นอดีตประธานกรรมการสหกรณ์ เล่าต่อว่า “...วัฒนธรรมหลายอย่าง เช่น การเยี่ยมเยียนญาติผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ ในช่วงวันขึ้นปีใหม่ หรือวันสงกรานต์ เป็นต้น ช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติและตระกูลต่างๆ ในชุมชน...” วัฒนธรรมการลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวที่ช่วยทำให้เกิดการรู้จักช่วยเหลือเพื่อแผ่กันของคนในชุมชน ระบบการคัดสรรผู้นำชุมชน หลายอย่างยังคงอิงการเป็นเครือญาติ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติก็ยังมีอิทธิพลต่อการเลือกก่อนข้างสูง

วัดท่าลาด เป็นสถานที่ทางศาสนาที่เป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน เป็นสถานที่ปฏิบัติกิจกรรมหลายอย่างร่วมกัน เช่น งานบวช งานศพ งานทำบุญปีใหม่ สงกรานต์ เข้าพรรษา ออกพรรษา ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เป็นต้น วัดช่วยให้คนในชุมชน ได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นบุญ เป็นกุศล และเป็นทาน ร่วมกันด้วยศรัทธาบริสุทธิ์

โรงเรียนบ้านท่าลาด แหล่งสร้างความรู้แก่คนในชุมชนมาแล้วหลายต่อหลายรุ่นอายุคน เป็นสถานที่ที่ทำให้คนในชุมชนได้พบปะพูดคุย ปรึกษาหารือ โดยผ่านกระบวนการการศึกษา เช่น การประชุมผู้ปกครอง การรับส่งบุตรหลานไปโรงเรียน กิจกรรมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง การเป็นคณะกรรมการโรงเรียน ก่อเกิดระบบความสัมพันธ์ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา โรงเรียนพึ่งพาชุมชนในด้านการจัดการศึกษา ขณะเดียวกันชุมชนก็พึ่งพาโรงเรียนในการอบรมสั่งสอนบุตรหลานให้มีความรู้ มีระเบียบวินัย มีพื้นฐานชีวิตที่ดีงาม

องค์การบริหารส่วนตำบลควนขนุน หน่วยงานที่ทำหน้าที่บริหารงานภายในตำบลควนขนุน มีส่วนสำคัญในการพัฒนางานด้านต่างๆ ของชุมชนให้คนในชุมชนอยู่ดีกินดีขึ้น มีการสร้างกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน สร้างศาลาเอนกประสงค์เพื่อให้ชาวบ้านใช้ทำกิจกรรมต่างๆ ทั้ง

ส่วนตัวและส่วนรวม สร้างระบบสาธารณูปโภคต่างๆเพื่อการใช้ชีวิตที่สะดวกสบายของคนในชุมชน สร้างระบบสาธารณสุข เพื่อดูแลสุขภาพของคน สร้างถนนภายในตำบลให้คนติดต่อไปมาหาสู่กันสะดวกขึ้น มีกิจกรรมนันทนาการเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนในชุมชน เช่น แอโรบิค การแข่งขันฟุตบอลระหว่างหมู่บ้านทุกปี สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ร่วมมือกันในชุมชน

ระบบความสัมพันธ์ภายในชุมชนซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเครือญาติกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ทำให้เกิดความรักความเข้าใจของคนในชุมชน นำมาซึ่งความร่วมมือร่วมใจในกิจกรรมต่างๆของชุมชน ความเอื้ออาทรช่วยเหลือกันและกัน

พื้นที่สวนยางพารา

โดยสภาพทางภูมิศาสตร์ของบ้านควนโกกที่มีเนินสูงที่ชาวบ้านเรียกว่า “ควน” จากการบอกเล่าของสมาชิกสหกรณ์ ว่า “...ควนโกกมีพื้นที่ที่เป็นสวนยางพาราไม่น้อยกว่า 5,000 ไร่ ให้ผลผลิตน้ำยางสดประมาณ 10,000 – 15,000 กิโลกรัมต่อวัน ก่อนปี 2541 เกษตรกรชาวสวนยางจะแปรรูปผลผลิตน้ำยางสดเป็นยางแผ่นดิบพียงแห้งแล้วขายให้กับพ่อค้าคนกลางในชุมชนหรือที่ตลาดในอำเภอเขาชัยสน ราคาที่ได้รับก็ขึ้นอยู่กับราคาตลาดและพ่อค้าจะเป็นคนกำหนดบางครั้งถูกเอารัดเอาเปรียบโดยพ่อค้าอ้างว่า ยางชั้นบ้าง ยางมีราบ้าง ยางไม่สะอาดมีเศษดินเศษใบไม้บ้างเพื่อลดราคาการรับซื้อ และเนื่องจากเกษตรกรแต่ละรายมียางน้อยจึงไม่มีอำนาจต่อรองราคา...” ในปี 2539 ผู้นำชุมชนและเกษตรกรชาวสวนยางบ้านควนโกก จึงรวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะรวมกันผลิตยางแผ่นรมควันคุณภาพดีและรวมกันขายเพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านราคา

ผลผลิตน้ำยางโดยประมาณ 10,000 – 15,000 กิโลกรัมต่อวัน เพียงพอให้สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด สามารถดำเนินการผลิตยางแผ่นรมควันได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องวัตถุดิบน้ำยางสด หากสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกส่งน้ำยางสดให้สหกรณ์ทั้งหมดหรืออย่างน้อยร้อยละ 80 ของปริมาณยางที่ผลิตได้ในแต่ละวัน

นอกจากนั้น ในพื้นที่ควนขนุน และควนสามโพธิ์ และที่ราบสูงทั่วตำบลควนขนุน มีพื้นที่สวนยางพาราอีกไม่ต่ำกว่า 5,000 ไร่ ผลผลิตน้ำยางบางส่วนก็ส่งขายให้กับสหกรณ์อยู่แล้วในปัจจุบัน ซึ่งโดยศักยภาพตามแบบของโรงอบ/รมยางพาราของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด เป็นโรงอบ/รมยางพาราที่รองรับยางแผ่นรมควันได้ 2 ตันต่อวัน ถ้าคิดเป็นปริมาณน้ำยางสดก็ประมาณ 6-8 พันกิโลกรัมต่อวัน หากเกษตรกรส่วนใหญ่ส่งน้ำยางให้สหกรณ์ ปริมาณน้ำยางก็จะมีเพียงพอที่จะทำให้สหกรณ์ดำเนินงานโดยไม่ประสบปัญหาขาดทุนแล้วเลิกกิจการในที่สุด

ความเป็นสังคมเกษตรที่ยึดอาชีพการทำสวนยางพารามายาวนาน

สมาชิกบางคนทำสวนยางพารามากกว่า 60 ปี ผ่านช่วงเวลาที่มิปัญหาราคายางพาราตกต่ำมาหลายครั้ง เรียนรู้และมีประสบการณ์การกตราคาการเอารอดเอาเปรียบของพ่อค้าคนกลางมา ยาวนาน ผู้วิจัยมีโอกาสนคุยกับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีอายุกว่า 70 ปี มีสวนยางนับร้อยไร่ ทำสวนยางมาตั้งแต่จำความได้ ท่านบอกว่า “...พ่อค้าคนกลางไม่เคยให้อะไรเรา ไม่มีปันผล...”

พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสด

ปัจจุบันราคาน้ำยางสดในตลาดมีราคาสูงกว่ายางแผ่นรมควัน จึงเกิดพ่อค้ารับซื้อน้ำยางขึ้นรอบๆสหกรณ์ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 แห่ง และมีพ่อค้าเร่ ขับรถรับซื้อน้ำยางถึงสวนอีกเกือบ 10 ราย ซื้อเงินสดและให้ราคาสูง แต่ใช้เทคนิคทำให้น้ำยางมีความเข้มข้นต่ำ คำนวณน้ำหนักยางแห้งได้น้อย ส่งผลให้สมาชิกบางส่วนนำน้ำยางไปขายพ่อค้าไม่ส่งขายน้ำยางให้สหกรณ์ ปริมาณน้ำยางที่สหกรณ์รับซื้อจึงน้อยกว่ากำลังการผลิตที่มี

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและการบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด จัดตั้งและดำเนินงานภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2503 และฉบับปรับปรุง พ.ศ.2542 กระบวนการและกิจกรรมทั้งหมดของสหกรณ์เป็นไปตามข้อกำหนดหรือเป็นมติที่ประชุมใหญ่ตามที่พระราชบัญญัติสหกรณ์กำหนดและอนุญาตจากการศึกษาเอกสารต่างๆและการสัมภาษณ์ สามารถอธิบายแยกเป็นประเด็น ดังนี้

1. ที่มาและการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง เป็นสหกรณ์กองทุนสวนยางจำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 ตำบลควนขนุน อำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง จัดตั้งเมื่อ พ.ศ.2539 ตาม พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2503 และปรับปรุง พ.ศ.2542 โดยได้รับงบประมาณการก่อสร้างอาคารและโรงอบ/รมยาง จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง 3,800,000 บาท สร้างโรงอบ/รมยางตามแบบโรงอบ/รมยาง ปี 2538 ขนาด 4 เตา กำลังการผลิตยางแผ่นรมควัน 2 ตันต่อวัน สมาชิกก่อตั้งประมาณ 90 คน ดำเนินการรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิกมาแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 และทำหน้าที่ขายยางแทนสมาชิก การก่อตั้งสหกรณ์เกิดจากวิสัยทัศน์และการนำของผู้นำชุมชน การร่วมแรงร่วมใจ ร่วมมือร่วมลงทุนของคนในชุมชน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน โดยการบอกเล่าของผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ว่า “ ...จุดเริ่มต้น คือ ได้เห็นเกษตรกรในหลายๆพื้นที่จัดตั้งสหกรณ์

ขึ้นมา โดยตอนนั้นกำนันกอบ เมืองท่ง ได้พาไปดูงาน กลับมาก็ร่วมกับผู้ใหญ่เที่ยง เหล่าทอง หมู่ 5 ต.เขาย้าย ซึ่งเป็นตำบลที่มีพื้นที่ติดต่อกัน ก็ได้ร่วมกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้น โดยร่วมกันคิดวางแผน นัดประชุมชาวบ้าน แล้วจดทะเบียนจัดตั้งเมื่อปี 39 แต่ก่อนหน้านั้นกลุ่มมีการดำเนินการมาก่อน โดยช่วงแรกก็ยังคงทำฝิ่น(ยางแผ่นฝั้งแห้ง)...” ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นอดีตกรรมการสหกรณ์เล่า ที่มาของการจัดตั้งสหกรณ์ให้ผู้วิจัยฟังว่า “...ตอนแรกให้สมาชิกสมัครก่อน ประชุมกัน 2-3 หน จัดตั้งกลุ่มกันปี 39 ดำเนินการจริงปี 41 หาสมาชิกรวมกลุ่มเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ได้สมาชิก 90 คน มีกลุ่มควนโก กลุ่มควนขนุน กลุ่มท่าลาด สหกรณ์ต้องการให้สมาชิกเป็นกลุ่มย่อย มีหัวหน้า มีกรรมการเรียบร้อย สมัยที่ลุงเป็นกรรมการสหกรณ์เขาอยากให้ดำเนินการกลุ่มย่อยให้เป็นผล...” หลังจากที่สามารถรวบรวมเกษตรกรชาวสวนยางเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ก็มีการจัดประชุม สมาชิกเพื่อเลือกประธานและกรรมการดำเนินการเพื่อขอจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ขึ้นเมื่อปี 2539 มีการจัดสร้างโรงอบ/รมยางพารา ตามที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางกำหนดจนแล้วเสร็จ และเริ่มเปิดดำเนินการในปี 2541 เป็นต้นมา

โดยมีผลการดำเนินงานซึ่งผู้วิจัยสามารถรวบรวมได้ตั้งแต่ปี 2545-2551 ดังในตาราง 3 ผลการดำเนินงานปีบัญชี 2545-2551

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปีบัญชี 2545-2550 สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อตั้งเมื่อปี 2539 ที่มีสมาชิกประมาณ 90 คน เป็น 162 คน ในปีบัญชี 2551 มีทุนเรือนหุ้นเพิ่มขึ้นตามจำนวนสมาชิก เป็นเงินกว่า 1 ล้านบาท ทุนสำรองเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีเนื่องจากมีผลการดำเนินงานที่มีกำไร ธุรกิจรวบรวมและแปรรูปมีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวนเงินเกือบ 30 ล้านบาทในปีบัญชี 2550 และลดลงเหลือ 22 ล้านบาทในปีบัญชี 2551 และเป็นปีเดียวกันกับที่มีผลการดำเนินงานที่ขาดทุนในปีบัญชี 2551 ขณะที่ราคาขายยางทุกประเภทที่ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่และตลาดท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2544-2551 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ราคายางเฉลี่ยรายปี 2544 - 2551

ปี	ท้องถิ่น		ราคาประมูถ ณ ตลาดกลางยางพารา อ.หาดใหญ่			
	ยางแผ่นดิบ	น้ำยางสด	ยางแผ่นดิบ	ชั้น 3	ยางแผ่นฝิ่ง	FOB (BKK)
2544	21.45	20.76	22.52	23.28	0.76	25.11
2545	27.59	26.31	29.02	30.11	0	32.49
2546	38.92	37.93	40.19	41.73	0	44.27
2547	45.47	43.69	46.65	48.09	0	51.70
2548	53.61	52.51	55.23	57.07	0	60.21
2549	69.96	67.88	71.35	74.21	0	79.86
2550	70.25	68.01	72.14	74.41	0	78.47
2551	77.86	75.33	79.90	82.61	0	87.10

ที่มา : สำนักตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ จ.สงขลา สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ณ วันที่ 1 เมษายน 2552

2. การบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีการบริหารจัดการกลุ่มแบบเป็นทางการ โดยวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ต้องการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ ตั้งแต่การบริหารจัดการสหกรณ์ การบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี การบริหารจัดการด้านการผลิต และการบริหารจัดการด้านการตลาด เพื่อให้สมาชิกรู้สึกมีความเป็นเจ้าของสหกรณ์ มีหน้าที่และความรับผิดชอบ และได้รับผลประโยชน์จากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์

2.1 การบริหารจัดการด้านองค์กร

การบริหารจัดการด้านองค์กรมีความสำคัญต่อสหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นแล้วต้องมีการบริหารจัดการด้านองค์กรเป็นองค์ประกอบหลัก เพื่อให้การบริหารจัดการสหกรณ์ เป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ

ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งและดำเนินการจนถึงปัจจุบัน มีประธานกรรมการดำเนินการ จำนวน 5 คน คือ

1. นายเที่ยง	เหล่าทอง	ปี 2539-2542
2. นายสุรพงศ์	คล้ายเลียน	ปี 2543-2544
3. นายวิวัฒน์	เครานวล	ปี 2545-2546
4. นายวัฒนา	เกื้อสกุล	ปี 2547-2548
5. นายสำราญ	ชูใหม่	ปี 2549-ปัจจุบัน

การบริหารจัดการด้านองค์กรของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างคณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีโครงสร้างคณะกรรมการดำเนินการกลุ่ม 2 ลักษณะ คือ โครงสร้างแบบที่เป็นทางการและโครงสร้างแบบไม่เป็นทางการซึ่งมีลักษณะ ดังนี้

1.1 โครงสร้างแบบที่เป็นทางการ ตามระเบียบการจัดตั้งสหกรณ์ พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 กำหนดให้สหกรณ์มีคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ อย่างน้อย 7 คน โดยให้เป็น ประธาน รองประธาน เหนรัญญิก เลขานุการ และกรรมการ 3 คน ปัจจุบันสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีคณะกรรมการดำเนินงาน ดังนี้

1. นายสำราญ	ชูใหม่	ประธานกรรมการ
2. นายโสภณ	เส็งสุข	รองประธานกรรมการ
3. นางมณฑา	ท้วมศรี	เลขานุการ
4. นายปรีชา	ศิริรักษ์	เหนรัญญิก
5. นายจิต	ชูดำ	กรรมการ
6. นายเสถียร	บุญปลอด	กรรมการ
7. นายวัฒนา	เกื้อสกุล	กรรมการ

โครงสร้างคณะกรรมการบริหารแบบทางการนี้ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด โดยมีวาระการดำรงตำแหน่ง 2 ปี และติดต่อกันได้ไม่เกิน 2 วาระ โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ไว้ดังนี้

1. ประธานกรรมการ มีหน้าที่เป็นประธานในการประชุมเพื่อวางแผนดำเนินงาน และสรุปผลการดำเนินงานของสหกรณ์
2. รองประธานกรรมการ มีหน้าที่เป็นประธานในที่ประชุม เมื่อได้รับมอบหมายจากประธานหรือในกรณีที่ประธานไม่อยู่
3. เลขานุการ มีหน้าที่จัดการประชุมและจัดบันทึกการประชุม
4. เภรัญญิก มีหน้าที่ เก็บรักษาเงินในบัญชีและการเรียกเก็บเงินจากสมาชิกที่มีการทำกิจกรรม การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย
5. กรรมการ มีหน้าที่ ประชุมและดำเนินงานตามมติที่ประชุม ปัจจุบันคณะกรรมการได้ทำหน้าที่และบทบาทที่ถูกกำหนดตามกฎหมาย ทำให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดในการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยาง บ้านควนโกก จำกัด

1.2 โครงสร้างแบบไม่เป็นทางการ สหกรณ์สนับสนุนให้สมาชิกรวมตัวกันเป็นกลุ่มย่อยต่างๆ มีกรรมการบริหารกลุ่มย่อย เพื่อให้การบริหารจัดการสหกรณ์ของคณะกรรมการดำเนินงานเป็นไปโดยความสะดวก เช่น การนัดประชุม การแจ้งข่าวสาร การชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องต่างๆ เป็นต้น

2. กฎระเบียบของสหกรณ์ เป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิก กฎระเบียบเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำงานร่วมกันของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ต้องปฏิบัติตาม ซึ่งสหกรณ์มีกฎระเบียบ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 เป็นกฎระเบียบแบบเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งระบุถึงวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ทุนและการถือหุ้น การดำเนินงาน การเข้าเป็นสมาชิก สมาชิกสมทบ การประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้จัดการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์

2.2 กฎระเบียบแบบที่ไม่มีลายลักษณ์อักษร เป็นกฎระเบียบที่ผ่านการเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของสมาชิกสหกรณ์ ดังนี้

- 1) การจ่ายเงิน จะจ่ายทุก 10 วัน คือ วันที่ 10 20 และ 30 ของเดือน
- 2) หากสมาชิกต้องการใช้เงิน สหกรณ์มีเงินให้สมาชิกยืม โดยสหกรณ์จะหักเงินคืนจากเงินค่ายางในงวดปัจจุบันและงวดต่อไป จนครบตามจำนวนที่ยืม
- 3) สหกรณ์จะต้องแจ้งสมาชิกให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร หากจะดำเนินการใดๆ นอกเหนือจากที่กำหนดในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542

3. การจัดสวัสดิการ ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ไม่มีการจัดสวัสดิการช่วยเหลือทางการเงินแก่สมาชิก กรณีเจ็บป่วยไม่มีเงินค่ารักษาพยาบาล/การศึกษาบุตรให้ แต่สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ย

สรุปการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้านองค์กรของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด มีการบริหารตามโครงสร้างที่กำหนดในพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการสหกรณ์ตามกำหนดวาระ มีการจัดตั้งกลุ่มย่อยเพื่อส่งเสริมการดำเนินการของสหกรณ์แม้ปัจจุบันจะยังไม่เป็นรูปเป็นร่างชัดเจนแต่ก็มีความพยายามจะดำเนินการให้สำเร็จ มีการจัดจ้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อเป็นพนักงานในการผลิตและการเงินบัญชี

2.2 การบริหารจัดการด้านการเงินและบัญชี

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด จัดตั้งขึ้นภายใต้ พ.ร.บ. สหกรณ์ 2542 ซึ่งกำหนดให้สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีส่วนในการลงทุนโดยการถือหุ้นจำนวนอย่างน้อย 50 หุ้น ๆ ละ 10 บาท เมื่อแรกเข้า และสามารถเพิ่มได้ภายหลัง ทั้งนี้เพื่อเป็นทุนในการดำเนินงานให้กับสหกรณ์ปัจจุบัน(31 มีนาคม 2551) สหกรณ์มีสมาชิก 162 คน มีทุนเรือนหุ้น 1,004,717 บาท ทุนสำรอง 448,544 บาท และทุนดำเนินงาน 1,473,867 บาท ดังแสดงไว้ในตาราง 3 ผลการดำเนินงานปีบัญชี 2545-2551 ซึ่งสหกรณ์มีการบริหารจัดการทางการเงินและบัญชีดังนี้

2.2.1 ด้านการเงิน สหกรณ์มีการบริหารจัดการดังนี้

1. เงินทุนเรือนหุ้น ได้จากการระดมทุนลงหุ้นของสมาชิก 162 คน ราคาหุ้นละ 10 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,004,717 บาท ใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการดำเนินงานของสมาชิก ปัจจุบันฝากออมทรัพย์ไว้กับธนาคารออมสิน สาขาเขาชัยสน
2. เงินทุนหมุนเวียน ที่ใช้ในการผลิตและการดำเนินงานของสหกรณ์ เป็นเงินที่เป็นผลกำไรสะสมจากการดำเนินงานตั้งแต่ปี 2541 มาเป็นเงินทุนหมุนเวียนตั้งต้น และทุก 10 วัน สหกรณ์จะขายยางและได้รับเงินมาเพื่อจ่ายให้กับสมาชิกในรอบต่อไป
3. เงินทุนจากภายนอก กลุ่มได้รับเงินทุนสร้างโรงเรือนและซื้อวัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้ จำนวน 3,800,000 บาท จากสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อปี 2539
4. การเปิดบัญชีธนาคาร กลุ่มได้เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ (ใช้สมุดคู่ฝาก) โดยใช้ชื่อบัญชีสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด ธนาคารกรุงไทย สาขาเขาชัยสน และมอบหมายให้ผู้เปิดบัญชี จำนวน 3 คน คือ ประธานกรรมการสหกรณ์ เลขานุการ และ เภรัญญิก เป็นผู้มีอำนาจเบิกจ่าย 2 ใน 3 คน

2.2.2 ด้านบัญชี

ระบบบัญชีเป็นสิ่งซึ่งแสดงรายการทางการเงิน เป็นระบบควบคุมการเงิน เพื่อประกันความซื่อสัตย์ ความโปร่งใส ปัจจุบันระบบบัญชีของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็นระบบบัญชีบนคอมพิวเตอร์ ประกอบด้วย บัญชีสมาชิก บัญชีเงินสดรับ-จ่ายรายวัน บัญชีแยกประเภท บัญชีเจ้าหนี้ บัญชีลูกหนี้ บัญชีทรัพย์สิน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความต้องการใช้งาน มีการบันทึกข้อมูลรายการเป็นประจำทุกวัน โดยสหกรณ์มีการจ้างพนักงานที่มีความรู้และคุณวุฒิทางการบัญชีมาเป็นผู้ทำบัญชี

สรุปผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการทางการเงินและบัญชีของสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด เป็นไปตามข้อกำหนดของสหกรณ์ โดยทำบันทึกข้อมูลทางการเงินและบัญชีผ่านโปรแกรมบัญชีบนคอมพิวเตอร์ทำให้สะดวกต่อการตรวจสอบ และค้นคืนเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อเป็นหลักฐานในการทำงานว่ามีความโปร่งใสตรวจสอบได้

2.3 การบริหารจัดการด้านการผลิต

โรงอบ/รมยางของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ก่อสร้างในปี 2539 ตามแบบแบบโรงอบ/รมยางปี พ.ศ. 2538 เป็นโรงงานขนาดย่อมซึ่งสามารถผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง (Air Dry Sheet : ADS) หรือยางแผ่นรมควัน (Ribbed Smoke Sheer : RSS) ขนาดกำลังผลิตโรงละ 2 ตันต่อวัน มีห้องรมขนาด 5.0 x 6.0 x 3.5 เมตร จำนวน 4 ห้อง แต่ละห้องจุได้ 6 เก้า แต่ละเก้าอี้มี 6 ชั้น แขนงยางได้ชั้นละ 30 ราว ใน 1 ราว จะตากยางได้ 3 แผ่น ดังนั้น ใน 1 ห้องรมสามารถจุยางได้ 3,240 แผ่น มีท่อควันขนาด 8 นิ้ว ที่เชื่อมมาจากด้านในทั้งสองข้างของเตาเผา ซึ่งท่อควันทั้งสองจะวางมาตามร่องขนาด 1 x 1 เมตร ที่พื้นห้องรมตลอดความยาวห้องรม และมีช่องใต้พื้นห้องรม ซึ่งต่อมาจากตรงกลางเตาเผาเพื่อนำอากาศร้อนจะไหลมาตามช่อง และผ่านเข้าห้องรมทางรูขนาด 4 นิ้ว ที่เจาะข้างละ 12 รู ด้านข้างของร่องที่ท่อควันวางอยู่ ท่อควันทั้งสองข้างจะมาบรรจบกันทางด้านหน้าห้องรมก่อน และขึ้นทะลุเพดานห้องรมไป เชื่อมกับท่อของห้องอื่น ๆ ก่อนออกไปทางด้านข้างของโรงรม ท่อควันในแนวตั้งนี้จะมีวาล์วควบคุมการเปิด - ปิด 1 ตัว เมื่อต้องการผลิตยางแผ่นผึ่งแห้ง (ADS) จะเปิดวาล์วนี้เพื่อให้ควันไหลไปตามท่อและออกไปนอกห้องรม เมื่อต้องการผลิตรมควัน (RSS) จะปิดวาล์วนี้เพื่อให้ควันจากเตาเผาเข้าไปในห้องรม

ลักษณะของตะกง มีตะกงขนาดเดียวกับตะกงของปี 2537 จำนวน 50 ลูก แต่มีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ ตะกงปี 2538 จะมีร่องอยู่ที่ผนังด้านในของตะกงสำหรับเสียบแผ่น และที่ปากตะกงไม่มีขอบอลูมิเนียม ทำให้ความสูงที่ใช้สอยจริงสามารถเพิ่มจาก 33 เป็น 35 เซนติเมตรได้ ดังนั้น ความจุของตะกง คือ $52 \times 125 \times 35 = 227$ ลิตร

เชื้อเพลิงที่ใช้คือ ไม้ฟืน ซึ่งในการทำยางแผ่นรมควันจำเป็นต้องใช้ไม้ยางพารา เพราะสารที่ได้จากการเผาไม้ยางพารา ประกอบด้วยสารพวก ฟีนอลิก (Phenolic) จะช่วยป้องกันการเกิดราบนแผ่นยาง ประมาณการว่าต้องให้ฟืน 1 ลูกบาศก์เมตร ต่อเตาต่อกรรมยางแต่ละครั้ง ใช้เวลาประมาณ 3 วันต่อรอบ

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ทำธุรกิจหลัก คือ การแปรรูปน้ำยางสดเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 ระบบน้ำใช้น้ำบาดาล แรงงานที่ใช้ในธุรกิจแปรรูปยางพาราต้องเป็นแรงงานที่มีทักษะความชำนาญ เช่น พนักงานบัญชี พนักงานเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งและพนักงานรวบรวมน้ำยางสด ส่วนแรงงานในการผลิตจะจ้างแรงงานจากภาคอีสาน โดยคิดค่าจ้างแบบเหมาจ่ายตามปริมาณยางแผ่นรมควันที่ผลิตได้ในราคา 1.50 บาท / กิโลกรัม จากการศึกษาพบว่ากลุ่มมีการบริหารจัดการด้านการผลิต ดังนี้

1. ลักษณะผลผลิต ผลผลิตของสหกรณ์ คือ ยางแผ่นรมควันชั้น 3
2. ปัจจัยการผลิต สหกรณ์มีปัจจัยที่ใช้ในการผลิตดังนี้
 - 2.1 วัตถุดิบ ได้แก่ น้ำยางสด สารเคมี ไม้ฟืน น้ำที่ใช้ในกระบวนการผลิต
 - 2.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ ถังรับน้ำยาง ตะกง จักรรีดยาง เก้าเขวนยางแผ่น เตารมควัน เป็นต้น
3. กระบวนการผลิต การผลิตยางแผ่นรมควันของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมน้ำยางสด สมาชิกจะนำน้ำยางสดมาขาย ณ จุดรับซื้อที่สหกรณ์ เจ้าหน้าที่ทำการชั่งน้ำหนักและเก็บตัวอย่าง เพื่อวัดปริมาณเนื้อยางแห้งด้วยเครื่องมือวัดความเข้มข้นจากนั้นนำน้ำหนักน้ำยางสด คูณด้วยเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้ง ลงบัญชีเก็บไว้ที่สหกรณ์ส่วนหนึ่งและให้สมาชิกไปส่วนหนึ่ง น้ำหนักยางรวมในรอบ 10 วัน คือ ทุกวันที่ 10 20 และ 30 ของแต่ละเดือนจะคูณกับราคาที่สหกรณ์ขายยางได้ในวันนั้น โดยสหกรณ์จะหักเงินค่ายางของสมาชิกไว้เป็นค่าการผลิต 4.50 บาท ต่อกิโลกรัม ที่เหลือคืนสมาชิกทั้งหมด

การหาความเข้มข้นของน้ำยางสด

น้ำยางสดจากต้นยางพารานั้น จะมีเนื้อหยาขางที่ใช้ในอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางจริง ๆ เรียกว่า เนื้อยางแห้ง (Dry Rubber Content) เรียกย่อๆ เป็นที่รู้จักกันว่า ดีอาร์ ซี (DRC) ความเข้มข้นของน้ำยางสดจะเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่ พันธุ์ยาง อายุต้นยาง สถานที่ปลูกยาง ปุ๋ยที่ใช้ ฤดูกาล เป็นต้น ดังนั้น ในการซื้อขายน้ำยางสดจึงต้องวัดปริมาณเนื้อยางแห้ง ของน้ำยางสดที่สมาชิกนำไปขายให้สหกรณ์ เพื่อให้ความเป็นธรรมในการจ่ายราคาขางแก่สมาชิก และเพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ซึ่งนำเข้าผลิตจริง ๆ ของสหกรณ์ในแต่ละวันว่ามีจำนวนเท่าไร ตรงกับน้ำหนักผลผลิตจริง จากการอบแห้งหรือรมควันในวันนั้น ๆ หรือไม่

การหาความเข้มข้นของน้ำยางสดโดยการอบแห้ง

1. กวนน้ำยางให้เข้ากัน ตักน้ำยางสดมา 1 ถ้วย บันทึกลงและติดหมายเลขประจำตัวของสมาชิกไว้
2. ใช้ตาชั่งละเอียดชั่งน้ำยางสดให้ได้ 10 กรัม
3. เติมกรดฟอร์มิก 2 เปอร์เซ็นต์ 1 ช้อนชา คนให้เข้ากัน ปล่อยให้แห้งตัว
4. ริดแผ่นยางให้เป็นแผ่นบาง ๆ เพื่อทำให้แห้งต่อไป
5. ทำยาแผ่นตัวอย่างให้แห้งสนิท ซึ่งมีหลายวิธี เช่น อบในห้องรมของโรงอบ/รมยาง พร้อมยางแผ่นตามปกติ หรือซื้อตู้อบไฟฟ้า ทำให้สามารถอบแห้งได้เร็ว
6. ชั่งน้ำหนักเนื้อยางแห้ง ให้ชั่งทันทีที่เอาออกจากตู้อบ เพื่อไม่ให้เกิดการดูดความชื้นในอากาศทำให้เกิดน้ำหนักเพิ่มเกินจริง
7. นำน้ำหนักขางแห้งที่ชั่งได้เทียบเป็นเปอร์เซ็นต์กับน้ำยางสดที่ใช้
8. นำเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งไปคูณกับน้ำยางสด เพื่อทราบน้ำหนักเนื้อขางแห้งทั้งหมดของสมาชิกแต่ละราย

$$\text{น้ำหนักเนื้อยางแห้งของสมาชิก} = \text{น้ำหนักยางสด} \times \text{เปอร์เซ็นต์ขางแห้ง}$$

100

การทำทะเบียนน้ำยาง

เพื่อบันทึกไว้เป็นหลักฐานว่าในแต่ละวันสมาชิกแต่ละรายนำน้ำยางสดมาส่งโรงงานเป็นน้ำยางสดเท่าไร มีเปอร์เซ็นต์เนื้อยางแห้งเท่าไร น้ำหนักขางแห้งเท่าไร จำนวนเงินที่ได้รับเท่าไร ลงบัญชีแล้วให้สมาชิกเก็บไว้ส่วนหนึ่ง สหกรณ์เก็บต้นขั้วไว้ส่วนหนึ่งและเป็นการเก็บข้อมูลความเข้มข้นเฉลี่ยของโรงงานอีกทางหนึ่งด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การทำยางแผ่น สหกรณ์กองทุนสวนยางผลิตยางแผ่นรมควันเฉลี่ยประมาณวันละ 1,000-1,500 กิโลกรัม โดยทั่วไปความเข้มข้นของน้ำยางสดอยู่ระหว่าง 25-45 เปอร์เซ็นต์ แต่ความเข้มข้นที่เหมาะสมสำหรับการทำยางแผ่นดิบเพื่อรมควัน คือ 15 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งทำให้ผลิตยางแห้งได้ 32 กิโลกรัมต่อ 1 ตะกวด จึงต้องเจือจางน้ำยางด้วยน้ำสะอาด แต่การกำหนดสัดส่วนระหว่างน้ำยางกับน้ำทำได้ยากในทางปฏิบัติ เพื่อให้ทำงานได้สะดวกจึงคำนวณสัดส่วนน้ำยางและน้ำสะอาดแสดงไว้ในตารางที่ 2

เมื่อทราบความเข้มข้นของน้ำยางในบ่อรวมของโรงงาน สมมติว่าความเข้มข้นของน้ำยางวัดได้เท่ากับ 33 เปอร์เซ็นต์ จึงไปเทียบกับตารางที่ 3 จะพบว่าความเข้มข้น 33 เปอร์เซ็นต์ขึ้นปรากฏอยู่ในอันดับที่ 9 ซึ่งกำหนดให้ใช้น้ำยางสด 15 ชีดตะกวด และใช้น้ำสะอาด 18 ชีดตะกวดโดยมีขั้นตอนในการผลิตโดยสังเขป ดังนี้

1. ใช้ตะแกรงกรองน้ำยาง 2 ชั้น (เบอร์ 40 และ 60) โดยใช้ไม้กวานเพื่อไม่ให้ยางเกาะภายในตะแกรง
2. ใส่น้ำสะอาดในตะกวดถึงขีดที่ 15 ทุกตะกวด
3. เมื่อปล่อยน้ำยางจากบ่อรวมลงในตะกวด คนให้เข้ากันดีแล้วเติมกรดฟอร์มิค ปริมาณ 180 CC.
4. ใช้ไม้พายกวานให้น้ำยางในตะกวดผสมกับน้ำกรดโดยทั่วถึง
5. กวาดฟองอากาศและตัดออก โดยฟองที่ตัดออกนั้นจะนำไปใส่ไว้ในถาดอะลูมิเนียม แล้วนำมารีด และรมควันด้วย เพื่อขายเป็นยางคัตติง ทำให้สามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้
6. ใสแผ่นเสียบ และทิ้งไว้ให้ยางจับตัว ประมาณ 4-6 ชั่วโมง
7. ฉีดน้ำลงในตะกวด ดึงแผ่นเสียบออก แล้วนำยางลงแช่ในอ่างรอเข้าเครื่องรีด
8. รีดยางและแขวนบนตะเกียงตากลมไว้ประมาณ 8 ชั่วโมง ก่อนนำเข้าห้องรมควัน แผ่นยางที่ผ่านการรีด หนาประมาณ 3 มิลลิเมตร ทำให้ง่ายสุกเร็วและประหยัดไม้ฟืนในการรมควัน

ขั้นตอนที่ 3 การรมควัน โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ประกอบด้วย จุดไฟที่เตาเพื่อให้อุณหภูมิห้องร้อน และกระจายให้ทั่วถึง โดยประมาณฟืนชุดแรกเป็นถ่านแดงและควันหมด จึงนำยางเข้าห้องรม การใส่ฟืนจะทำ 3 ช่วง ของวัน คือ ตอนค่ำ เทียงคืน และตอนเช้ามืด วันแรกและวันที่สองใส่ฟืน ประมาณครั้งละ 10 -15 ท่อน วันถัดไปใส่ลดลงทุก ๆ ช่วง จนวันสุดท้ายสามารถปล่อยทิ้งไว้โดยไม่ต้องเพิ่มฟืน แต่ทั้งนี้จะสังเกตความสุกของยางเป็นหลัก ถ้าพบว่ายางสุก

ซ้ำ จะเพิ่มพื้นที่และรวมต่อไป โดยการรวมวันจะใช้ประสบการณ์และความชำนาญของพนักงานผู้ควบคุมห้องรมเป็นหลัก

ขั้นตอนที่ 4 การคัดชั้นยาง เป็นขั้นตอนสุดท้ายในกระบวนการผลิต คือ นำยางที่รมแล้วมาตัดสิ่งปลอมแปลง ฟองอากาศ ยางรมไม่สุก ยางไหม้ ออกจากแผ่นยาง แล้วทำการคัดชั้นคุณภาพ 1 ถึง ชั้นคุณภาพ 5 แต่โดยส่วนใหญ่ ยางที่สหกรณ์ผลิตและขายจัดเป็นชั้นคุณภาพ 3 ในกระบวนการคัดชั้นนี้จะบันทึกน้ำหนักยางแต่ละประเภทอย่างละเอียด ทั้งนี้แม้ว่าเศษยางและยางกัตดึ่งที่ได้จะไม่มีการจ่ายค่าแรงให้คนงาน แต่การกำหนดค่าแรงสำหรับยางคุณภาพดีที่ผลิตได้ในราคาที่คนงานพอใจสามารถกระตุ้นให้คนงานใส่ใจในการผลิตยางคุณภาพดีมากขึ้น รวมไปถึงการทำเศษยางให้เป็นยางกัตดึ่งและการทำความสะอาดแผ่นเสียบเป็นอย่างดี เพราะเชื่อว่าคราบกรดคราบสกปรกที่ตกค้างที่แผ่นเสียบ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดยางฟอง

การคัดชั้นยางแผ่นรมควัน ใช้สายตาพิจารณาตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

- 1.ยางแผ่นรมควันชั้น 1 พิเศษ (RSS 1-XL) จะต้องปลอดตราทุกชนิด และไม่มีตำหนิที่แผ่นยาง
- 2.ยางแผ่นรมควันชั้น 1 (RSS 1) มีราแห้งบนห่อ/ผิวก้อน ได้เล็กน้อย แต่ต้องไม่มีตำหนิที่แผ่นยาง
- 3.ยางแผ่นรมควันชั้น 2 (RSS 2) มีราแห้ง ราสนิมบนห่อ/ผิวก้อน และในก้อนได้เล็กน้อย แต่ไม่เกินร้อยละ 5 ของตัวอย่างที่ตรวจ ตำหนิที่มีได้คือ ฟองอากาศ และสิ่งสกปรกเล็ก ๆ
- 4.ยางแผ่นรมควันชั้น 3 (RSS 3) ให้มีการขึ้นราได้เหมือนชั้น 2 แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของตัวอย่างที่ตรวจ ตำหนิที่มีได้ คือ ฟองอากาศสิ่งสกปรก และสีด่างดำเล็กน้อย
- 5.ยางแผ่นรมควันชั้น 4 (RSS 4) การขึ้นราเหมือนชั้น 2 และ 3 แต่ไม่เกินร้อยละ 20 ของตัวอย่างที่ตรวจ ตำหนิที่มีได้ คือ ฟองอากาศ สิ่งสกปรก และสีด่างดำปานกลาง เหนียวและแกรมได้เล็กน้อย
- 6.ยางแผ่นรมควันชั้น 5 (RSS 5) การขึ้นราคาเหมือนชั้น 2,3 และ 4 แต่ไม่เกินร้อยละ 30 ของตัวอย่างที่ตรวจเร็ว ตำหนิที่มีได้ คือ ฟองอากาศและสิ่งสกปรกใหญ่ขึ้น สีคล้ำมากขึ้น แกรมและยางเหนียวปานกลาง ยางฟอง และอ่อนรมได้เล็กน้อย (สำนักตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่, 2544)

นอกจากนี้ยังมียางที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว แม้ไม่มีการประมูลที่ตลาดกลาง แต่ราคาการซื้อขายก็จะมีแนวทางการกำหนดจากราคาตลาดกลาง

1.ยางคัตติ้ง คือยางชิ้นเล็ก ๆ ที่ใช้กรรไกรตัดรอยตำหนิออกจากยางแผ่นรมควัน เช่น ฟองอากาศ ยางไม่สุก หรือ สิ่งสกปรกในแผ่นยาง เพื่อให้ยางส่วนที่ดีสามารถจำหน่ายในราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ราคาของยางคัตติ้งจะต่ำกว่าราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ประมาณกิโลกรัมละ 4 บาท

2.ยางฟอง คือยางที่มีฟองอากาศกระจายทั่วทั้งแผ่น จนไม่สามารถตัดออกได้ หรือ ถัดตัดออก ทำให้ยางที่เหลือมีขนาดเล็กกว่าที่กำหนด ราคาจะต่ำกว่าราคายางแผ่นรมควันชั้น 3 ประมาณกิโลกรัมละ 2 บาท

ยางแผ่นรมควันที่สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกกจำกัดผลิตได้ส่วนใหญ่จะเป็นยางแผ่นรมควันชั้น 3 ที่เหลือก็จะเป็นยางคัตติ้ง ยางฟอง และเศษยาง

สรุปผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการด้านการผลิตของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกก จำกัด ปัจจุบันสหกรณ์ได้ว่าจ้างแรงงานซึ่งเป็นคนอีสานมาเป็นแรงงานในกระบวนการผลิตแทนแรงงานในพื้นที่ ซึ่งก็ทำให้สหกรณ์สามารถผลิตยางแผ่นรมควันชั้น 3 ที่มีคุณภาพได้ถึงร้อยละ 96-97 ซึ่งสูงกว่าปีบัญชี 51 ที่ทำได้เพียงร้อยละ 88 ส่วนที่เหลือเป็นยางฟอง ยางคัตติ้ง และเศษยาง ซึ่งขายได้ในราคาต่ำกว่า แต่เนื่องจากในปีบัญชี 52 ปริมาณน้ำยางที่สมาชิกส่งขายให้สหกรณ์มีน้อยซึ่งเกิดจากการซื้อของพ่อค้ารับซื้อน้ำยาง โดยตั้งราคาการรับซื้อสูงกว่าสหกรณ์แต่ใช้เทคนิคการคำนวณความเข้มข้น ทำให้น้ำยางมีความเข้มข้นต่ำเมื่อคำนวณน้ำหนักยางแห้งก็จะได้น้อยกว่าที่ควรจะเป็นแต่เกษตรกรรู้ไม่ทันพ่อค้า เมื่อปริมาณน้ำยางสดน้อยก็ทำให้ปริมาณยางรมควันชั้น 3 ที่ได้ ลดปริมาณลงไปด้วย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการทำกำไรของสหกรณ์ เมื่อผลการดำเนินงานไม่มีกำไรหรือขาดทุนก็จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของสมาชิก มีการลาออก เลิกส่งน้ำยาง ปริมาณน้ำยางน้อย วนเวียนเป็นวงจรเช่นนี้ นอกจากนั้นก็ปัญหาในกระบวนการผลิต เช่น ยางไม่ได้คุณภาพ มีตำหนิ มีสิ่งสกปรกเจือปน ปัญหาความบกพร่องของอุปกรณ์และโรงรม ส่วนสมาชิกไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตโดยตรง เป็นเพียงผู้นำส่งวัตถุดิบให้สหกรณ์นำไปผลิตยางรมควันเท่านั้น

2.4 การบริหารจัดการด้านการตลาด

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด รวบรวมน้ำยางสดมาผลิตยางแผ่นรมควันชั้น 3 แทนสมาชิก โดยคิดค่าการผลิต 4.50 บาทต่อกิโลกรัม เป็นตัวกลางในการจัดจำหน่าย โดยการรวบรวมให้ได้ปริมาณมากแล้วนำไปจำหน่ายแทนสมาชิกยังตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ คิดค่าขนส่ง 70 สตางค์ต่อกิโลกรัม ซึ่งหักรวมอยู่กับค่าการผลิต 4.50 บาทต่อกิโลกรัม จากการศึกษาพบว่าสหกรณ์มีการบริหารจัดการด้านการตลาด ดังนี้

2.4.1 ผลิตภัณฑ์ สหกรณ์มีผลิตภัณฑ์ยาง 4 ชนิด ได้แก่ ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ยางคัตติ้ง ยางฟอง และเศษยาง จำนวนผลผลิตประมาณ 10,000 กิโลกรัมต่อ 10 วัน

2.4.2 การตั้งราคา สหกรณ์ไม่สามารถตั้งราคาขายผลผลิตได้เอง ขึ้นอยู่กับประกาศราคาของตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่เป็นราคาขั้นต่ำ แล้วเปิดให้พ่อค้าที่มารับซื้อเสนอราคาประมูล ใครให้ราคาสูงสุดก็จะได้อย่างจำนวนนั้นไป

2.4.3 สถานที่จำหน่าย ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่

2.4.4 การส่งเสริมการขาย รัฐบาลมีการแทรกแซงราคาขายเป็นช่วงๆ เมื่อราคาขายตกต่ำ ส่วนสหกรณ์ไม่มีการส่งเสริมการขาย เนื่องจากผลผลิตเป็นสินค้าที่เป็นความต้องการเฉพาะ

สรุปผลการศึกษาพบว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด มีส่วนในการบริหารจัดการด้านการตลาดน้อยมาก ไม่สามารถเลือกได้ว่าขายใคร ขายที่ไหน ขายเท่าไร ทำอย่างไรให้ขายได้ เนื่องจากกระบวนการต่างๆถูกกำหนดโดยวิธีของสหกรณ์กองทุนสวนยางไว้แล้วว่า ต้องขายที่ใด ขายให้ใคร ขายอย่างไร ราคาเท่าไร พ่อค้าที่มารับซื้อยางแผ่นรมควันที่ตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่ มักจะรู้กันว่า พ่อค้าคนใดมีความต้องการยางช่วงใด มากน้อยเพียงใด ทำให้การแข่งขันกันเสนอราคามีน้อย เป็นลักษณะการสมยอมกันและกัน ทำให้สหกรณ์ขายยางได้ตามราคาประกาศเป็นส่วนใหญ่

3. ปัญหาที่เกิดขึ้นปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด สามารถสรุปประเด็นปัญหาได้ดังต่อไปนี้

1. ผลผลิตส่วนหนึ่งไม่ได้คุณภาพ มีรอยตำหนิ เช่น มีฟองอากาศ มีคราบสกปรก มีสิ่งแปลกปลอม ยางสุกไม่ทั่ว เหนียวเยิ้ม ฯลฯ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ มีรอยตำหนิเป็นบางจุด เมื่อเอากรรไกรตัดรอยตำหนิออก ยางส่วนที่เหลือก็ถือว่าเป็นยางที่ได้คุณภาพ ส่วนที่ตัดออกนำมา รวมกันอัดก้อน และขายในราคาที่ต่ำกว่า เรียกว่า “ยางกัตติง” อีกประเภทหนึ่งมีฟองอากาศทั่วทั้งแผ่นไม่สามารถตัดได้หมดจะเรียกว่า “ยางฟอง” ก็จะขายในราคาต่ำทั้งแผ่น กรณีที่เหนียวเยิ้มทั้งแผ่น หรือเป็นสีน้ำตาลไหม้ก็ขายในราคาที่ต่ำกว่าเช่นกัน

ยางกัตติง และยางฟอง นับเป็นความสูญเสียอย่างมากเนื่องจากได้ผ่านกระบวนการผลิตมาถึงขั้นตอนสุดท้าย กลับขายได้ราคาต่ำ สูญเสียค่าไม้ฟืน ค่ากรด ค่าน้ำ ค่าไฟ และสูญเสียเวลา แม้สหกรณ์ไม่ต้องจ่ายค่าแรงให้คนงานในกรณีที่เป็นยางกัตติง หรือยางฟอง แต่มีผลกระทบมากมายซึ่งจะเป็นประเด็นที่จะต้องแก้ไขเป็นอันดับต้น ๆ ของการเพิ่มประสิทธิภาพของสหกรณ์กองทุนสวนยาง

2. การสูญเสียน้ำยางระหว่างกระบวนการผลิต ที่พบบ่อยคือ การเทน้ำยางจากถังน้ำยางของสมาชิกลงบ่อรวมน้ำยางของสหกรณ์ ทั้งนี้รวมถึงน้ำยางที่เหลือที่ก้นถังของสมาชิกซึ่งทางสหกรณ์ได้จัดบริเวณไว้ให้สมาชิกล้างถังก่อนนำกลับ น้ำยางจากการล้างถังก็ปล่อยให้ไหลลงตามพื้นแล้วราดน้ำทิ้งไป

3. การสูญเสียน้ำยางจากการตัดฟองออก โดยปกติฟองที่เกิดขึ้นในตะกจะต้อ กวาดและตัดออกให้หมด หากฟองเหลืออยู่จะกลายเป็นฟองอากาศในแผ่นยางรมควันซึ่งเป็นรอยตำหนิที่ต้อตัดออกเมื่อรมเสร็จ แต่มีแนวทางลดความสูญเสีย 2 ทาง คือ ฟองที่ตัดออก เมื่อจับตัวแล้วนำเข้ารีดและรมควันด้วย เมื่อสุกแล้วก็จะเป็นยางคุณภาพเดียวกับยางกัตติง ซึ่งราคาสูงกว่า การขายเศษยางประมาณเท่าตัว

อีกแนวทางหนึ่ง คือ ลดฟองจากบ่อรวมน้ำยางไม่ให้ลงไป ในตะกมาก โดยปกติ การเทน้ำยางลงบ่อรวมจะทำให้เกิดฟอง และธรรมชาติของฟองจะลอยอยู่ที่ผิวน้ำยาง หากรอให้น้ำยางในบ่อรวมมีปริมาณมากพอก่อนถ่ายลงตะกจะทำน้ำยางที่ก้นบ่อลงในตะก ส่วนฟองยางจะเหลืออยู่เฉพาะตะกหลังสุด ทั้งนี้สหกรณ์ต้อกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปล่อยน้ำยางและสมาชิกควรมาส่งน้ำยางในเวลาไล่เลี่ยกัน

4. ปัญหาความสดของน้ำยางและเจือปนสิ่งเจือปน เช่น เศษยาง แอมโมเนีย น้ำ และอื่น ๆ สำหรับสหรณ์ที่มีสมาชิกที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมักไม่พบปัญหาสิ่งเจือปน แต่ปัญหาความสดของน้ำยางก็มีผลต่อคุณภาพของผลผลิต โดยเฉพาะเมื่อเทน้ำยางที่ไม่สดลงไปรวมกับน้ำยางปกติในบ่อรวมน้ำยาง โดยทั่วไปเมื่อคนงานพบความไม่ปกติก็จะนำน้ำยางนั้นไปใส่ตะกวงเล็กเพื่อแยกผลผลิตต่างหาก

5. ปัญหาเรื่องความสะอาดของตะกวง แผ่นเสียบ เก้ะแขวนยาง ซึ่งความสะอาดมีผลโดยตรงกับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ แม้ว่ากระบวนการผลิตมีการควบคุมทุกขั้นตอนแต่หากมีสิ่งสกปรกเจือปนเพียงเล็กน้อย ก็กลายเป็นยางคุณภาพต่ำ หรือต้องตัดส่วนนั้นออก เช่น แผ่นเสียบที่โดยกรดเป็นประจําจะมีคราบสีเหลือง สีแดงเกาะ ควรกำหนดช่วงเวลาทำความสะอาดให้เหมาะสม เพราะคราบที่แผ่นเสียบจะไปติดที่แผ่นยางเมื่อยางจับตัวเป็นแผ่น นำเข้าเครื่องจักรรีดและแขวนบนเก้ะก็อาจติดคราบเขม่า คราบสนิมจากเก้ะ และประตูห้องรมอีกด้วย

6. การผสมน้ำกับน้ำยางตามสัดส่วนที่กำหนดในตารางที่ 3 เพื่อให้ได้น้ำยางที่ความเข้มข้นที่ 15 เปอร์เซ็นต์ เนื่องจากสหรณ์ส่วนใหญ่ไม่มีการวัดค่าความเข้มข้นเฉลี่ยของโรงงานส่วนใหญ่จะใช้น้ำ 15 ชีดตะกวง เท่าเดิมทุกวัน ในขณะที่ความเข้มข้นเฉลี่ยเปลี่ยนแปลงทุกวัน เพียงแต่เปลี่ยนแปลงไม่มาก แต่จากตารางสัดส่วนของน้ำกับน้ำสะอาด หากใส่น้ำ 15 ชีด แล้วเติมน้ำยาดึงชีดที่ 33 เป็นสัดส่วนของน้ำยางที่มีความเข้มข้นเฉลี่ย 28 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่ความเข้มข้นเฉลี่ยของน้ำยางประมาณ 37 เปอร์เซ็นต์ ทำให้ความเข้มข้นที่ได้เป็น 25 เปอร์เซ็นต์ แทน ผลที่ได้คือน้ำหนักยางแผ่นรมควัน เพิ่มขึ้น จาก 640 กรัม/แผ่น (ตามที่อยู่ออกแบบโรงรมกำหนด) เป็น 1,066 กรัม/แผ่น น้ำหนักผลผลิตต่อแผ่นเพิ่มขึ้น แต่อาจทำให้ยางสุกช้าลง ใช้ห้องรมนานขึ้น

7. ปัญหาเกี่ยวกับความบกพร่องของห้องรมอีกหลายประการ เช่น

- 1) ประตูหน้าต่างเผาชำรุดเสียหาย มีช่องให้อากาศร้อนไหลออก
- 2) เทอร์โมมิเตอร์เสีย หากความร้อนสูงเกินไปก็ทำให้ผลผลิตเสียหายและสิ้นเปลืองไม้ฟืน หากความร้อนต่ำเกินไปก็ทำให้ยางสุกช้าและอาจขึ้นรา

8. สหรณ์ไม่ทราบกำลัการผลิตที่แน่นอน เพราะ โดยธรรมชาติน้ำยางที่สมาชิกนำส่งโรงรมไม่สามารถกำหนดปริมาณที่แน่นอนได้ แต่ถ้าสหรณ์ทราบกำลัการผลิตที่เหลืออยู่ จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ว่าน้ำยางที่เข้ามาจะส่งขายเป็นน้ำยางสดหรือนำเข้าผลิตเป็นยางแผ่นรมควัน ทั้งนี้ภายใต้สภาวะที่ราคายางแผ่นรมควันสูงกว่าราคา น้ำยางสดถ้ากำลัการผลิตไม่เพียงพอจะทำให้สหรณ์สูญเสียโอกาสในการขายยางแผ่นรมควัน

4. ผลการดำเนินงานในปีบัญชี 2551 ที่ประสบปัญหาการขาดทุน

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด เป็น 1 ใน 13 สหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัดในจังหวัดพัทลุงที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนในปีบัญชี 2551 จากตารางที่ 1 จะพบว่ากิจกรรมหลักของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด คือ ธุรกิจรวบรวมและแปรรูป ซึ่งในปีบัญชี 2551 มียอดการรวบรวมและแปรรูปเพียง 22 ล้านบาท ลดลงจากปีบัญชี 2550 ที่มียอดการรวบรวมและแปรรูปกว่า 29 ล้านบาท จากการตรวจสอบเอกสารรายงานของสหกรณ์ ผู้วิจัยพบว่า

1) ปีบัญชี 2551 จำนวนยางที่สหกรณ์ผลิตและขายมีประมาณ 310,000 กิโลกรัม ซึ่งลดลงจากปีบัญชี 2550 ที่มีปริมาณ 410,000 กิโลกรัม ถึง 100,000 กิโลกรัม หรือประมาณ 1 ใน 4 ขณะที่จำนวนสมาชิกยังคงไม่เปลี่ยนแปลงคือ 162 คน

2) ทุกช่วงปีบัญชี เช่น เดือนมกราคม-มีนาคม ราคาน้ำยางสดสูงกว่ายางแผ่นรมควัน สมาชิกส่วนหนึ่งจึงตัดสินใจขายน้ำยางสดให้พ่อค้า เพราะคิดว่าจะได้เงินมากกว่าและได้เงินสดทุกวัน โดยเฉพาะในปีบัญชี 2551 มีพ่อค้ารับซื้อน้ำยางสดหลายรายแต่ละรายก็ตั้งราคารับซื้อสูงเพื่อจูงใจ จากการตรวจสอบเอกสารและสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักพบว่า ช่วงเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ มีสมาชิกมาส่งน้ำยางสดประมาณ 70 คน จากสมาชิก 162 คน ไม่มาส่งประมาณ 90 คน

3) เอกสารรายงานประจำปี ตั้งแต่ปี 2545-2551 ระบุว่า ช่วงปีบัญชี 2545-2549 สหกรณ์สามารถผลิตยางแผ่นรมควันได้มากกว่าร้อยละ 99 ของปริมาณน้ำยางสดที่รับซื้อทั้งหมด การทำกำไรจึงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่เมื่อปีบัญชี 2550-2551 สหกรณ์สามารถผลิตยางแผ่นรมควันได้เพียงร้อยละ 86.50 และ 88.48 ของปริมาณน้ำยางสดที่รับซื้อทั้งหมด แต่การรับซื้อน้ำยางสดจากสมาชิกสหกรณ์รับซื้อโดยคำนวณราคาเนื้อยางแห้งและรับซื้อที่ราคายางแผ่นรมควัน 100 เปอร์เซ็นต์

ระดับราคาน้ำยางที่สูงขึ้นและสูงกว่าราคายางแผ่นรมควันในบางช่วง ส่งผลให้สมาชิกส่วนหนึ่งไม่ขายน้ำยางสดให้สหกรณ์ ประกอบกับกระบวนการผลิตที่มีเปอร์เซ็นต์ยางแผ่นรมควันชั้น 3 ลดลง มีเปอร์เซ็นต์ยางคัตตึง ยางฟอง และเศษยาง ซึ่งราคาต่ำกว่ายางแผ่นรมควัน เพิ่มขึ้น ผู้ให้ข้อมูลหลักระบุตรงกันว่าน่าจะเป็นสาเหตุที่ทำให้สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ประสบปัญหาการขาดทุนในปีบัญชี 2551 และอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องในปีบัญชี 2552

5. ประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง

พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ของสมาชิก

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นและการสอบถามผู้ให้ข้อมูลหลักบางท่านทราบว่า สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่อายุเกิน 45 ปี ระดับการศึกษาสูงสุด ป.4 มีความสามารถอ่านออกเขียนได้ แต่ความรู้ความเข้าใจและการทำความเข้าใจเรื่องกฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติสหกรณ์ และเรื่องต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานสหกรณ์ค่อนข้างมีน้อย สอดคล้องกับที่สุกใส ทummณี (2539) ที่ทำการศึกษารื่อง การศึกษาวิถีตลาดขายของสหกรณ์กองทุนสวนยาง พบว่า “การดำเนินธุรกิจและการบริหาร โรงงานของสหกรณ์ยังมีบางส่วนที่ประสบปัญหาอุปสรรคในหลายด้าน เช่น สมาชิกและคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ยังมีความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์ไม่ดีพอ เนื่องจากเร่งรีบในการจัดตั้งสหกรณ์ ขาดประสบการณ์ในการบริหารโรงงาน ในด้านการบริหารภายในองค์กรของสหกรณ์ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ” และข้อค้นพบของไพพรรณ สะดวกการ (2530) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมกรขายของสมาชิกที่มีผลสำเร็จต่อบริการกรขายของสหกรณ์การเกษตรย่านตาขาว จำกัด จังหวัดตรัง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า “สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ในเรื่องหลักและวิธีการสหกรณ์ในระดับค่อนข้างต่ำ แต่ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์” รวมทั้งข้อค้นพบของปรีชา พันธุ์สน (2533) ที่ได้ศึกษาการรวบรวมยางพาราโดยวิธีสหกรณ์กรณีศึกษา สหกรณ์นิคมหลังสวน จำกัด พบว่า “สมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับไม่ดี” กิจกรรมการดำเนินการต่างๆของสหกรณ์ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานทั้ง 7 คน เป็นผู้รับผิดชอบ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นกรรมการสหกรณ์เล่าว่า “... เพราะสมาชิกมอบภาระให้กรรมการไปแล้วว่ากรรมการจะดำเนินงานยังไงกับสหกรณ์ในปีนั้น พอสิ้นปีมาประชุมใหญ่นั้นแหละ สมาชิกจึงได้แสดงความคิดเห็นกัน...”

ในส่วนของ การสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องต่างๆเกี่ยวกับสหกรณ์กองทุนสวนยาง จำกัด ที่ผ่านมาสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควน โคน จำกัด ยังไม่เคยมีการดำเนินการ แต่ในแผนการดำเนินงานปีบัญชี 2553(1 เม.ย. 52 - 31 มี.ค. 53) มีการวางแผนว่าจะดำเนินการในช่วงก่อนเดือนกันยายน โดยผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นประธานกรรมการสหกรณ์ บอกกับผู้วิจัยว่า “... มีในแผนเรื่องความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ความเป็นเจ้าของสหกรณ์ สหกรณ์เป็นของใคร” ซึ่งหากมีการดำเนินการ จะทำให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเรื่องต่างๆเกี่ยวกับสหกรณ์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งตรงกับข้อเสนอแนะในรายงานการวิจัยของ สุกใส ทummณี (2539) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาวิถีตลาดขายของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่ว่า “การแก้ไขปัญหาดังกล่าว หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเร่งรัดให้การศึกษาอบรมแก่คณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ อุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์”

การลงหุ้นและการปันผล

การลงหุ้นเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วมของสมาชิกตั้งแต่เริ่มต้น สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้นอย่างน้อยคนละ 50 หุ้น ในราคาหุ้นละ 10 บาท หลังจากนั้นสมาชิกสามารถซื้อหุ้นเพิ่มได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของหุ้นที่ชำระแล้วทั้งหมดของสหกรณ์ ปัจจุบันสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโกกจำกัด ขอมติจากที่ประชุมเพื่อหักเงินส่วนหนึ่งของรายได้ที่สมาชิกจะได้รับแต่ละงวดการขายเพื่อเพิ่มหุ้นให้สมาชิก ในขณะที่เดียวกันสหกรณ์ก็มีเงินทุนดำเนินการเพิ่มขึ้นทุกงวดการขาย จนถึงปัจจุบันสหกรณ์มีเงินหุ้นของสมาชิกกว่า 1 ล้านบาท ใช้เป็นเงินหมุนเวียนในการทำธุรกิจรับซื้อน้ำยางและแปรรูปยางแผ่นรมควันของสหกรณ์ โดยที่ผ่านมาสหกรณ์ไม่เคยประสบปัญหาขาดเงินสดหมุนเวียน ซึ่งในปีบัญชี 2551 มีเงินหมุนเวียนในสหกรณ์ประมาณ 24 ล้านบาท

การปันผลเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก สมาชิกสหกรณ์จะได้รับเงินปันผลอย่างน้อย 2 ส่วน หากในปีนั้นสหกรณ์ดำเนินการแล้วมีกำไร คือ ปันผลตามหุ้นขึ้นอยู่กับจำนวนหุ้นที่สมาชิกคนนั้นถือครอง ซึ่งตามที่ระเบียบกำหนด และ ปันผลตามส่วนธุรกิจขึ้นอยู่กับปริมาณน้ำยางที่สมาชิกคนนั้นส่งขายให้สหกรณ์ในรอบปีบัญชีนั้นๆ ซึ่งปันผลทั้ง 2 ส่วนสมาชิกจะไม่ได้รับหากไปขายให้พ่อค้าคนกลาง โดยผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์เล่าให้ฟังว่า “...เคยได้รับปันผลมากที่สุด 1,400 บาท...”

การดำเนินงานโดยให้สมาชิกมีส่วนร่วม

โดยหลักการของสหกรณ์นั้นต้องการให้สมาชิกสหกรณ์ทุกคน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ในทุกขั้นตอนไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงของตัวสมาชิกเองหรือมีส่วนร่วมโดยอ้อมผ่านการเลือกตัวแทน กิจกรรมของสหกรณ์ที่สมาชิกสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงคือ การขายผลผลิตน้ำยางให้สหกรณ์ การซื้อปุ๋ยจากสหกรณ์มาใช้ในสวนยาง การฝากการกู้เงิน การยืมเงิน การประชุมสามัญประจำปี เป็นต้น ส่วนการมีส่วนร่วมโดยทางอ้อมคือการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การเลือกสมาชิกบางคนเข้าไปทำงานในฝ่ายผลิต คือ การชั่งน้ำยาง การวัดค่า DRC การขายยาง ที่จะต้องได้รับมติจากที่ประชุมว่าจะให้ใครทำหน้าที่แทนสมาชิกในวาระนั้นๆ

แนวคิดการพัฒนาสหกรณ์

ในช่วง 10 กว่าปีของการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัดขึ้นมา สิ่งทีคณะกรรมการดำเนินงานและสมาชิกมุ่งหวัง คือ การดำเนินการให้สหกรณ์สามารถเป็นทางเลือกในการขายผลผลิตโดยไม่ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ที่รับซื้อในราคาที่ไม่เป็นธรรม ใช้เทคนิคในการกดราคาต่าง ๆ นานา ความต้องการที่จะขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น ขยายปริมาณการรับซื้อ วางแผนเพิ่มทุนดำเนินงาน วางแผนการพัฒนาอาชีพเสริมแก่สมาชิก ถูกกำหนดไว้ในแผนการดำเนินงานของคณะกรรมการแต่ละชุดที่เข้ามาบริหารจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2540) เรื่อง การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์กองทุนสวนยาง พบว่า “การดำเนินงานของโรงรมยางของสหกรณ์กองทุนสวนยางที่ทำการศึกษามีขนาดการผลิต ยิ่งต่ำกว่าที่โครงการประมาณการไว้ คือ โดยเฉลี่ยวันละ 2 ตัน และโอกาสที่จะลดค่าใช้จ่ายยังมี โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายที่เป็นค่าแรงงานและเงินเดือน โดยเพิ่มปริมาณธุรกิจให้มากขึ้นและปรับปรุงการบริหารงานของสหกรณ์ให้สูงขึ้น” และข้อเสนอแนะในการศึกษาของสมุล คำสุข (2542) เรื่อง การศึกษาการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์กองทุนสวนยาง ที่ระบุว่า “สหกรณ์มีขนาดเล็กเกินไป ควรจะมีการขยายการรับสมาชิกเพิ่มขึ้น” แม้ว่าส่วนใหญ่ผลการดำเนินการตามนโยบายที่ออกมาไม่ค่อยได้ตามที่หวังไว้ก็ตาม แต่ความพยายามของคณะกรรมการดำเนินงานก็ยังคงอยู่ เพราะเชื่อมั่นว่า หากสหกรณ์ไม่ดำเนินการใดๆ แล้ววันหนึ่งมีปัญหาต้องเลิกกิจการ ผลกระทบจะเกิดขึ้นกับสมาชิกที่จะถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เมื่อไม่มีสหกรณ์เป็นผู้ประกันราคาในท้องถิ่นตามราคากลางที่ประกาศจากตลาดกลางยางพาราหาดใหญ่

การพัฒนากระบวนการผลิตและคุณภาพของผลผลิต

เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่จะส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โดยตรง ปัจจุบันสหกรณ์สามารถเพิ่มผลผลิตที่มีคุณภาพ คือ เปอร์เซ็นต์ของยางแผ่นรมควันชั้น 3 ช่วงปีบัญชี 2550-2551 เพียง 88 เปอร์เซ็นต์ มาเป็น 96-97 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2552 จากการเปลี่ยนคนงานในส่วนของการผลิตจากคนในชุมชนเป็นการจ้างเหมาบุคคลภายนอกโดยมีข้อตกลงเรื่องคุณภาพยาง ปริมาณยางคุณภาพที่เพิ่มขึ้น จะทำให้รายได้จากการขายเพิ่มขึ้น สมาชิกได้รับเงินมากขึ้น สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้น มีปันผลสิ้นปีบัญชี ความเชื่อมั่นของสมาชิกต่อสหกรณ์มีมากขึ้น ส่งผลต่อจำนวนสมาชิกและปริมาณน้ำยางที่จะเข้าสู่สหกรณ์ให้มากขึ้น ความมั่นคงของสหกรณ์ก็จะเพิ่มสูงขึ้น โดยผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นอดีตประธานกรรมการสหกรณ์ เล่าถึงกระบวนการผลิตในปัจจุบันว่า “... ไม่มีปัญหาอะไร คนงานในปัจจุบันทำยางคุณภาพดีแล้ว 97-98 เปอร์เซ็นต์ได้ ตันทุนการผลิตต่ำสุดในพัทลุง 4.50 บาท ที่อื่นประมาณ 6 บาท หรือ 5.50 บาท พอมีกำไรสมาชิกก็เชื่อมั่นในสหกรณ์ ถ้าสหกรณ์มีกำไร จะตัดเท่าใด สมาชิกก็ไม่บ่น...”

ศักยภาพด้านการผลิตของสหกรณ์

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ได้รับงบประมาณจาก สกย. เพื่อใช้สร้างโรงอบ/รมยาง ตามแบบโรงอบ/รมยางที่สร้างในปี 2538 มีกำลังการผลิต 2 ตันต่อวัน ส่วนการรับน้ำยาง สามารถรับน้ำยางสดได้ไม่ต่ำกว่า 8,000 กิโลกรัมต่อวัน มีแรงงานผลิต 7 คน เพียงพอกับกำลังการผลิตเต็มที 2 ตันต่อวัน

การซื้อขายที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์แก่สมาชิก

โดยแนวคิดและหลักการสหกรณ์นั้นต้องการให้สมาชิกได้รับความยุติธรรมในการขายผลผลิต กระบวนการซื้อขายน้ำยางสดที่สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ตั้งแต่การวัดความเข้มข้นของน้ำยางสด เพื่อนำมาคำนวณเนื้อยางแห้งจึงทำตามมาตรฐานที่สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางกำหนด ทำให้สมาชิกได้น้ำหนักยางตามความเป็นจริง และสหกรณ์ซื้อขายยางโดยอ้างอิงราคาจากตลาดกลางยางพาราภาคใหญ่ ซึ่งเป็นราคามาตรฐาน ไม่มีการกดราคาเอารัดเอาเปรียบสมาชิกเหมือนพ่อค้าคนกลาง

บริบทชุมชนและสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ที่กล่าวถึงข้างต้นคือ ระบบความสัมพันธ์ภายในชุมชน พื้นที่สวนยางพารา การเป็นสังคมเกษตรที่ยึดอาชีพการทำสวนยางมาช้านาน พ่อค้ารับซื้อน้ำยางสด ที่มาและการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์ของสมาชิก การลงหุ้นและการปันผล ผลการดำเนินงานขาดทุนในปีบัญชี 2551 การดำเนินงานโดยให้สมาชิกมีส่วนร่วม แนวคิดการพัฒนาสหกรณ์ การพัฒนากระบวนการผลิตและคุณภาพผลผลิต ศักยภาพด้านการผลิต การซื้อขายที่มุ่งสร้างคุณประโยชน์แก่สมาชิก ปัจจัยต่างๆเหล่านี้กำลังส่งผลกระทบต่อสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านควนโก จำกัด ทั้งทางลบและทางบวก คณะกรรมการดำเนินงานเองก็เข้าใจปัญหาและกำลังใช้ความพยายามเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ดังจะเห็นได้ในรายละเอียดที่ผ่านมามีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมหลายอย่างเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่สมาชิกทุกคน